

Nr 91

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1955/56 till avlöningar till landsfogdarna m. fl.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkten 172, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 106, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 18 februari 1955, föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckningen för landsfogdarna m. fl. upptaga ytterligare 1 biträdande landsfogde i Ce 33 och 6 landsfogdeassistenter i Ce 27, *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56, *dels* ock till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

Genom beslut den 2 oktober 1953 förordnade Kungl. Maj:t landsfogden i Örebro län H. A. Enhörning att tills vidare inom inrikesdepartementet biträda vid handläggningen av de ärenden rörande polisväsendet, som av departementschefen överlämnades till honom. Med anledning härav uppdrogs sedermera åt Enhörning att utreda frågan om landsfogdarnas samlade behov av kvalificerad biträdes hjälp. Den 19 mars 1954 uppdrog Kungl. Maj:t vidare åt föreståndaren för statens kriminaltekniska anstalt, överdirektören K. E. G. von Sydow att jämte Enhörning biträda vid utredningen av sagda spörsmål.

Med skrivelse den 1 december 1954 har utredningsmännen inkommit med förslag i ämnet. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

I statsrådsprotokollet (s. 4—20) lämnas en redogörelse för nuvarande förhållanden samt för sakkunnigförslaget och över detsamma avgivna yttrandena. Till denna redogörelse får utskottet hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1954 har *riksåklagarämbetet* framlagt förslag för budgetåret 1955/56 rörande den ämbetet underställda åklagaraspirantorganisationen (ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter). Ämbetet har därvid anfört i huvudsak följande.

Utbyggandet av åklagarorganisationen i anledning av processreformens genomförande pågår alltjämt. Inom stadsfiskalsorganisationen beräknas under tiden fram till utgången av budgetåret 1955/56 14 tjänster bliva att besätta, nämligen 12 på grund av organisationens utbyggnad och 2 till följd av pensionsavgång. Därjämte erfordras ett antal landsfogdeassistenter för tjänstgöring såsom biträdande åklagare under längre eller kortare tidsperioder samt såsom vikarier vid partiell tjänstledighet, sjukdom, semester och annan ledighet för stadsfiskalerna. Med stöd av vunna erfarenheter anser ämbetet att denna förstärknings- och vikarieorganisation bör omfatta åtminstone 20 landsfogdeassistenter. Stadsfiskalsorganisationen skulle alltså behöva förstärkas med (14 + 20) 34 befattningshavare.

Vad angår landsfogdeorganisationen föreligger till följd av landsfogdarnas omfattande ämbetsbörda ett betydande behov av assistenthjälp inom organisationen. I avvaktan på slutförandet av utredningen om behovet av kvalificerat arbetsbiträde inom landsfogdeorganisationen har ämbetet uppskattat det antal assistenter, som erfordras under budgetåret 1955/56, till cirka 20.

För att täcka detta personalbehov samt för att tillgodose det ytterligare behov, som uppkommer genom åklagares pensionsavgång under tiden närmast efter den 1 juli 1956 eller åklagaraspiranterns avgång från banan, erfordras alltså antagning och utbildning av ytterligare ett antal åklagaraspiranter. Ämbetet räknar med att för sådant ändamål 8 aspiranter böra anställas under budgetåret 1954/55 och 5 aspiranter under budgetåret 1955/56.

Sammanlagt skulle alltså erfordras omkring 55 befattningshavare inom den närmaste framtiden. För tillgodoseende av detta personalbehov finnas att tillgå 51 nu i tjänst varande aspiranter och assistenter, som icke inneha eller varaktigt uppehålla fast tjänst inom åklagarväsendet.

Av den personal, sammanlagt 51 aspiranter och e. o. landsfogdeassistenter, som nu tjänstgör inom aspirantorganisationen, beräknas före ingången av budgetåret 1955/56 ett 15-tal befattningshavare ha tagits i anspråk för tjänster inom åklagar- och polisväsendet och således vid angivna tid icke längre belasta de till aspirantorganisationen anslagna medlen. Av återstående 36 befattningshavare, som normalt böra vara färdigutbildade på våren 1956, räknar ämbetet med att hälften komma att tjänstgöra inom stadsfiskalsorganisationen och alltså åtnjuta kommunal avlöning. För den återstående hälften, 18 befattningshavare, torde erfordras lön av statsmedel under hela budgetåret 1955/56.

Kostnaderna för avlöning åt ambulering landsfogdeassistenter och aspiranter under nästa budgetår har av ämbetet uppskattats till cirka 480 000 kronor.

Vidare har *länsstyrelserna* i anslagsframställningar, som inkommit under augusti och september 1954, beräknat medelsbehovet för budgetåret 1955/56 för den under dem sorterande personalen till cirka 926 600 kronor.

Departementschefen anför, att landsfogdeorganisationens behov av biträdeshjälp senast prövades av 1946 års riksdag. Vid denna riksdag beslöts, att den kvalificerade arbetskraften inom organisationen skulle utgöras av — förutom landsfogdarna — 2 biträdande landsfogdar, 7 fast placerade

landsfogdeassistenter samt högst 5 ambulerande extra ordinarie eller extra landsfogdeassistenter eller aspiranter å landsfogdetjänst. Det av riksdagen fattade beslutet om inrättande av särskilda aspiranttjänster avsåg att säkerställa en god rekrytering till framförallt de högre åklagarbefattningarna, de statliga såväl som de kommunala. Den kvalificerade biträdeshjälpen åt landsfogdarna har under tiden därefter förstärkts i så måtto, att 5 av de fasta assistenttjänsterna utbytts mot tjänster som biträdande landsfogde samt att antalet ambulerande landsfogdeassistenter ökats till 17. De biträdande landsfogdarna är placerade i Stockholms, Malmöhus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län och de fasta assistenterna i Göteborgs och Bohus samt Kopparbergs län.

Åtskilliga nya och vidgade arbetsuppgifter har tillagts landsfogdarna sedan 1946. Till följd av den nya processordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1948, har åklagargöromålen blivit ojämförligt mycket mera tidskrävande och påfrestande än förut. Sålunda ställes väsentligt större krav på åklagarna än tidigare såväl med avseende på förundersökningen i brottmål, vilken blivit reglerad i lag, som på förberedande och utförande av talan i processen. Åklagarna måste i de ofta omfattande och invecklade mål, som ankommer på dem, behärska hela processmaterialet för att kunna på ett tillfredsställande sätt göra sakframställning, förhöra tilltalade och vittnen samt för att kunna utföra sin plädering. I samband med införandet av den nya processordningen tillkom institutet strafföreläggande och avskaffades krigsfiskalerna, vilket medfört en ökning av landsfogdarnas arbetsuppgifter. Det har blivit alltmer vanligt, att landsfogdarna nödgats begära partiell ledighet från sin tjänst för att kunna fullgöra mera omfattande åklagaruppgifter. Till följd av det livliga lagstiftningsarbetet på straffrättens område under senare år har kravet på ledning och övervakning av samt rådgivning åt distriktsåklagarna stegrats avsevärt.

Även i egenskap av länspolischefer har landsfogdarna fått ökade arbetsuppgifter. Genom den alltmer svällande trafiken har trafiksäkerhetsarbetet vuxit. En väsentlig utbyggnad av ordningsstatspolisen för förstärkning av trafikövervakningen m. m. kommer att tillföra landsfogdarna ökat arbete liksom även deras uppgifter i fråga om polispersonalens rekrytering. I samband med det fortsatta organisationsarbetet på civilförsvarets område har landsfogdarna ålagts vissa ej obetydliga uppgifter.

De ökade göromålen för landsfogdarna har medfört, att i flera län vissa viktiga göromål måst eftersättas. Landsfogdarna har ofta blivit tvungna att delegera dem åvilande åklagaruppgifter till distriktsåklagare i ej önskvärd utsträckning. I väsentlig mån har de nödgats överlämna åt unga assistenter att fullgöra statsåklagaruppgifter. Riksåklagarämbetet har ansett, att en sådan ordning uppenbarligen icke är godtagbar ur åklagarsynpunkt. Vidare synes landsfogdarna i endast obetydlig omfattning kunna medhinka att från dem underlydande åklagare övertaga sådana mål, i vilka

åklagaruppgiften är mera krävande. I remissvaren har flera länsstyrelser framhållit, att det med hänsyn till landsfogdarnas stora arbetsbörda ej varit möjligt för dem att alls eller i önskvärd omfattning biträda länsstyrelserna såsom föredragande i polisfrågor i enlighet med vad som förutsattes i länsstyrelse- och landsfogdeinstruktionerna.

Utredningsmännens förslag innebär, att den fasta assistenttjänsten i Kopparbergs län utbytes mot en tjänst som biträdande landsfogde, att antalet fasta assistenttjänster ökas till 14 samt att de ambulerande assistenternas antal fastställs till 7. De ambulerande assistenterna har förutsatts bli stationerade i län, där de kommer att tjänstgöra under större delen av året. De skulle därjämte kunna tagas i anspråk för biträdeshjälp åt landsfogden i något angränsande län. Förslaget har i allmänhet biträtts av remissinstanserna, av vilka några emellertid ansett att ytterligare assistenthjälp erfordras.

För egen del har departementschefen funnit, att landsfogdeorganisationen är i stort behov av ökad kvalificerad biträdeshjälp. Enligt departementschefens mening torde det ej vara praktiskt genomförbart att i vidare mån än som nu sker till landsfiskalerna överlämna landsfogdemål. Redan nu är denna åklagarorganisation hårt ansträngd. Vissa svårigheter föreligger även att åt landsfiskalerna förvärva tillräckligt antal landsfiskalsassistenter och biträdande landsfiskaler. Härjämte kan ifrågasättas lämpligheten av att på dem avlasta mål av detta slag i än större utsträckning än som nu sker.

Påtagliga fördelar såväl med avseende på kontinuiteten i arbetet som för assistenterna själva är förenade med att knyta ytterligare fast placerade assistenter som arbetshjälp åt landsfogdarna. På de av utredningsmännen anförda skälen tillstyrkes det föreslagna utbytet av den fasta assistenttjänsten i Ce 27 i Kopparbergs län mot en biträdande landsfogdetjänst i Ce 33. Departementschefen förordar även en ökning av antalet fasta landsfogdeassistenter. Fr. o. m. nästa budgetår anses antalet böra ökas till 8. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilka län de skall vara placerade. Därjämte förordas, att antalet ambulerande landsfogdeassistenter för nästa budgetår bestämmas till 13. De anses såsom utredningsmännen föreslagit böra stationeras i län, där de kan förutses bli mest ianspråktagna, och utnyttjas som arbetshjälp även i något angränsande län. Deras placering och tjänstgöring bör liksom hittills bestämmas av riksåklagarämbetet.

Vad härefter angår medelsberäkningen under anslaget för nästa budgetår anses anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra uppföras med 570 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppskattas till 660 000 kronor. Av detta belopp är 10 000 kronor avsett till arvoden åt tingsnotarier under tjänstgöring på landsfogdeexpedition.

För rörligt tillägg avses ett belopp av 170 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till 1 400 000 kronor, vilket innebär en höjning med 55 000 kronor i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

I anledning av förslagen anses vidare på personalförteckningen böra upptagas ytterligare 1 biträdande landsfogde i Ce 33 och 6 landsfogdeassistenter i Ce 27.

Utskottet. Med hänsyn till att den här föreslagna förstärkningen av landsfogdeorganisationen får anses hänföra sig till nya och vidgade arbetsuppgifter för landsfogdarna vill utskottet inte motsätta sig departementschefens förslag. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på önskvärdheten av att genom förenkling av arbetsformerna och borttagande av arbetsuppgifter, som ej befinnes nödvändiga, motverka eljest tänkbara anspråk på ytterligare utbyggnad av ifrågavarande organisation.

Då även anslagsberäkningen synes böra godtagas, hemställer utskottet, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckningen för landsfogdarna m. fl. upptaga ytterligare 1 biträdande landsfogde i Ce 33 och 6 landsfogdeassistenter i Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	570 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	660 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	170 000

Summa kronor 1 400 000;

c) till *Landsfogdarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

Stockholm den 22 april 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Värvarande: se under utlåtandet nr 95